

VV-besluitnota

Registratienummer:
19.001488

De verenigde vergadering

besluit:

1. Kennis te nemen van het Unievoorstel 'Toekomst van het muskusrattenbeheer in Nederland';
2. Op hoofdlijnen in te stemmen met het nieuwe doel 'terugdringen tot aan de landsgrens';
3. De heer Langeslag (vervangt de dijkgraaf) daarnaast specifieke aandachtspunten mee te geven over het Unievoorstel, mede aan de hand van punten uit de onderstaande argumenten en risico's;
4. De heer Langeslag te machtigen deze standpunten in te brengen in de algemene ledenvergadering van de Unie van Waterschappen van 22 maart 2019 en daarbij zo nodig een stem namens Rijnland uit te brengen;
5. In het vierde kwartaal van 2019 in het kader van de beleidsvisie voor het samenwerkingsverband 'Muskusrattenbestrijding Midden West Nederland' een besluit te nemen over de implementatie van de door de Unie gekozen koers in de eigen muskusrattenbestrijding.

Context

Van 2013 tot en met 2017 is de landelijke veldproef muskusrattenbestrijding uitgevoerd. Het resultaat van deze wetenschappelijk uitgevoerde proef is een goed inzicht in de schade die door muskusratten wordt veroorzaakt aan waterkeringen en kunstwerken, de effecten van de bestrijding op de populatie muskusratten en de mogelijkheden van alternatieve maatregelen. Tijdens de veldproef ontstond het inzicht dat de strategie 'terugdringen tot aan de landsgrens' tot de mogelijkheden zou behoren. Vervolgens is de strategie 'terugdringen tot aan de landsgrens' uitgewerkt en vergeleken met andere strategieën. (Het huidige doel voor de muskusrattenbestrijding in Nederland is het realiseren van een 'onder controle' situatie met een stabiel aantal vangsten.) België heeft het doel 'terugdringen tot de landsgrenzen' al bereikt.

De resultaten van de landelijke veldproef en de onderzoeken zijn in 2018 uitgebreid gedeeld met alle dagelijks besturen en algemene besturen van de waterschappen, en ook met veel maatschappelijke organisaties. Het nu voorliggende voorstel is in november 2019 besproken in de Commissie MuskusrattenBeheer (CMB) en in december met de portefeuillehouders van alle waterschappen.

Nu is het voorstel geagendeerd voor de algemene ledenvergadering van de Unie op 22 maart 2019. Mede vanwege de wijziging van de besturen op 20 maart, is het wenselijk dat u de dijkgraaf aandachtspunten meegeeft.

Argumenten

2.1 De nieuwe koers maakt Nederlands dijken veiliger

Waterschappen dragen zorg voor de waterveiligheid van de Nederlandse delta. Dat is de reden dat in 2011 in het Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de waterschappen ook de zorg dragen om schade aan waterstaatswerken veroorzaakt door muskus- en beverratten te voorkomen. Deze schade is aanzienlijk.

Bij vermindering van de bestrijdingsinspanningen blijkt de populatie, met name in waterrijke veengebieden, na één jaar al weer flink toe te nemen. Er is gebleken dat muskusratten ook nestelen en graven achter stalen damwanden en achter beschoeiingen. Bij een koers 'terugdringen tot aan de landsgrens' is toename van de populatie buiten de grensstreken verleden tijd, en daarmee ook de schade.

2.2. De inspanningen lopen op middellange termijn terug

Het wijzigen van de strategie naar terugdringen tot aan de landsgrens blijkt de laagste maatschappelijke kosten te hebben: deze strategie scoort het beste in de multi-criteria-analyse: minder schade, minder vangsten, minder dierenleed, minder bijvangsten, minder effect op biodiversiteit.

De inschatting is dat het nieuwe doel (terugdringen tot aan de landsgrens en een 0-populatie in het binnenland) bereikt kan worden in 10-15 jaar, bij een inzet van ca. 400.000 velduren per jaar. Dat is ongeveer gelijk aan de huidige inzet, of alleen een lichte kostenstijging. Met de kennis van nu komt er, als het nieuwe doel bereikt is, een ca. 40% lager landelijk kostenniveau.

In de komende 10-15 jaar zullen de kosten in het binnenland gefaseerd afnemen en de kosten aan de grens gelijk blijven of groeien. Daarvoor wordt een aanvullend bestuurlijk besluit met bekostigingsalternatieven voorbereid op basis van solidariteit. Totdat hierover besloten wordt, gaan we door met de huidige financiering.

2.3 De nieuwe koers is ecologisch gezien het beste en vermindert in de komende 15 jaar het dierenleed sterk.

De muskusrattenpopulatie groeit in Nederland te sterk omdat er geen natuurlijke predatoren zijn omdat de muskusrat hier van nature niet voorkwam en is geïmporteerd. Daardoor verdringt hij andere dieren.

De nadelen van het vangen zijn dierenleed en bijvangsten. Met technische aanpassingen worden bijvangsten zoveel mogelijk voorkomen, maar tot nu toe zijn er helaas ook bijvangsten geweest van bedreigde soorten als otter en noordse woelmuis. Ook voor het dierenleed van muskusratten zelf is het wenselijk dat de populatie wordt geminimaliseerd en niet weer uitbreidt.

2.4 Er is al veel aan draagvlak gewerkt voor het voorstel

De onderzoeken zijn wetenschappelijk onderbouwd en binnen en buiten Nederland gedeeld. Bij de veldproef was een begeleidingsgroep betrokken, bestaande uit een vertegenwoordiging van de dierenwelzijnsorganisaties, natuurbeheer, landbouw en STOWA. Alle onderzoeken zijn openbaar via de website [Muskusrattenbestrijding in Nederland](#).

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in opdracht van de Unie van Waterschappen en is uitgevoerd door Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv, Wageningen Universiteit, Universiteit van Amsterdam, de Zoogdiervereniging en H&K Waterkeringen. Wereldwijd hebben onderzoekers mee kunnen lezen in de resultaten en deze van

feedback kunnen voorzien omdat er verscheidene wetenschappelijke publicaties in wetenschappelijke tijdschriften zijn gerealiseerd.

Het werken aan draagvlak gaat ook komende maanden verder:

In februari 2019 wordt een bijeenkomst gehouden met de belangrijkste stakeholders. Er worden bijdragen geleverd aan enkele wetenschappelijke congressen.

In het najaar 2018 is in samenwerking met de communicatieadviseurs van de UvW een communicatieplan gemaakt om resultaten en doelen breed te delen. Met name het waarom van het doel terugdringen tot aan de landsgrens moet goed worden uitgelegd op de drie pijlers: Veiligheid, Biodiversiteit en beperking van Dierenleed.

2.5 Er wordt invulling gegeven aan de aan waterschappen verstrekte taak van bestrijding van deze exoot

Sinds 1 januari 2015 is de Europese verordening invasieve uitheemse soorten van kracht (1143/2014). Zowel de muskus- als beverrat zijn op de EU-lijst van invasieve soorten geplaatst vanwege het bedreigen van de biodiversiteit in Europa. Deze dieren mogen niet worden uitgezet of gehouden. De bestaande populatie mag niet groeien en moet zo mogelijk worden beperkt. De provincies hebben Rijnland op dit gebied een expliciete taak gegeven.

NB. Waterschappen hebben voor geen andere soorten dan muskus- en beverratten een exotenbestrijdingstaak.

4.1 In de ledenvergadering van de Unie van 22 maart 2019 wordt besloten wat het vervolgtraject zal zijn.

In de algemene ledenvergadering van de Unie kan een besluit worden genomen over de toekomstige koers van de muskusrattenbestrijding in heel Nederland. De dijkgraaf is de vertegenwoordiger van Rijnland in de ledenvergadering en kan daar het standpunt van de VV naar voren brengen en zo nodig hierover stemmen overeenkomstig dit standpunt.

5.1 Verdere uitwerking volgt bij besluitvorming over het samenwerkingsverband Muskusrattenbestrijding Midden West Nederland

Over het samenwerkingsverband moet sowieso eind 2019 besloten worden op 2 punten: (1) continuering van het samenwerkingsverband en (2) de beleidsvisie voor de volgende jaren.

De landelijke koers is voor beide van belang.

Risico's

2.1 Draagvlak

Voor het behalen van de doelstelling is het belangrijk dat er voldoende draagvlak voor de bestrijding is en blijft. Om dit draagvlak te verkrijgen en te behouden werkt de bestrijding volgens strikte protocollen, respecteert zij natuurdoelstellingen en houdt ze zich aan gemaakte afspraken met terreineigenaren. Daar waar maatwerk is vereist wordt dit toegepast.

Ten aanzien van de nieuwe koers is de verwachting dat er groot draagvlak is bij alle waterschappen.

2.2 Organisatie van bestrijdingsorganisaties loopt op termijn terug

Om het risico van herkolonisatie te beheersen, is het noodzakelijk om in de gebieden waar het doel (0 vangsten/km) is gehaald een basisbezetting achter te laten en nieuwe

monitoringstechnieken te ontwikkelen om herkolonisatie in een vroegtijdig stadium te ontdekken en daarop actie te ondernemen. Het doel van terugdringing kan verder alleen maar gehaald en geconsolideerd worden als de instroom aan de grens en langs de grotere rivieren wordt afgevangen. Hierbij is landsbreed samenwerking nodig.